

	महाराष्ट्र शासन - सार्वजनिक आरोग्य विभाग राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी कार्यालय, डॉ. नायडू सांसर्गिक रुग्णालय आवार, केनेडी रोड, पुणे - ४११ ००१	
उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजिआ) तथा उपमुख्य निबंधक (जन्म व मृत्यु) महाराष्ट्र राज्य		कार्यालय ☎ :- ०२० - २६०५९५३० मा.सं. विभाग ☎ :- ०२० - २६०५८६१० फॅक्स क्र. ☎ :- ०२० - २६०५८२९२ ई-मेल crs_d83@yahoo.com
परिपत्रक क्र. १९ जा.क्र.आमाजिआ/कक्ष-८३/दुरुस्ती/सीआरएस/56418/1/16 दिनांक:- 4/1/2016		

प्रति,

- १) जिल्हा आरोग्य अधिकारी
तथा जिल्हा निबंधक जन्म-मृत्यु
जिल्हा परिषद ..... (सर्व)
- २) आरोग्याधिकारी
तथा निबंधक जन्म-मृत्यु
महानगरपालिका ..... (सर्व)
- ३) कार्यकारी आरोग्य अधिकारी
बृहन्मुंबई महानगरपालिका,
मुंबई

विषय :- जन्म-मृत्यु नोंदणी करताना लिंग या रकान्यातील नोंदीबाबत.

संदर्भ :- भारत सरकारचे उपमहानिबंधक जन्म-मृत्यु यांचे इंग्रजी पत्र क्रं.
No.1/7/2014-VS(CRS)(Part)/211, New Delhi dated 16/12/ 2015.

जन्म-मृत्यु कार्यक्रमा अंतर्गत जन्म-मृत्यु नोंदणी करताना निबंधकाना जन्म-मृत्यु नोंदणी नियम २००० मध्ये विहीत केलेले नमुना क्रं. १ ते ६ चा वापर करावा लागतो. या नमुन्यामध्ये लिंगा बाबतची माहिती नमुद असते.

केंद्र शासनाचे संदर्भित पत्रानुसार लिंग या रकान्यात 'तृतीयपंथी' असल्यास याबाबत निबंधकाने खात्री करून नोंद घ्यावी व तसा उल्लेख करून तसे प्रमाणपत्र निर्गमित करावेत अशा सूचना आहेत. आपल्या माहितीसाठी केंद्र शासनाचे संदर्भित परिपत्रकाची प्रत सोबत जोडली आहे.

...२...

सदर परिपत्रक आपल्या अधिनस्त असलेल्या सर्व निबंधकांना पाठवून या कार्यालयास अवगत करावे.

सोबत - संदर्भित दिनांक १६/१२/२०१५ ची प्रत.

उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजीआ)
तथा उपमुख्य निबंधक जन्म-मृत्यु
महाराष्ट्र राज्य पुणे-१

प्रत सविनय सादर :-

- मा. संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्यनिबंधक जन्म-मृत्यु, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- Dy.Registrar General, Government of India, Ministry of Exsternal Affairs, Office of the registrar, V.S.Division, West lock, R.K.Puram, New Delhi-110066.

Speed Post

No. 1/7 /2014 - VS (CRS) (Part) 211

भारत सरकार

GOVERNMENT OF INDIA

गृह मंत्रालय

MINISTRY OF HOME AFFAIRS

भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय

जीवनांक प्रभाग, पश्चिमी खण्ड-1, रामकृष्ण पुरम्, नई दिल्ली - 110066

OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA

V.S. Division, West Block -I, R.K. Puram, New Delhi - 110066

Tele-fax: 26104012 E-mail -- drq-crs.rgi@censusindia.gov.in, ajayk.rgi@censusindia.gov.in

Dated - 16/12/2015

CIRCULAR

Sub: Inclusion of an option of Transgender against Sex column in birth and death record.

You may be aware that the issue of inclusion of an option pertaining to transgender/third gender in birth and death reporting forms and birth and death certificates was pending with the Ministry of Social Justice & Empowerment and Ministry of Law & Justice from the last 8-9 months. The desired views/opinion has been received now from both the Ministries.

2. The Department of Legal Affairs, Ministry of Law & justice has clarified that since the Hon'ble Supreme Court recognized the rights of the Transgender/Third gender in its order dated 15.04.2014 against writ petition (c) No.400.2012 with W.P (c) No. 604/2013 - National Legal Service Activity Vs Union of India & others [(2014)5JCC438], there is no infirmity in adding a column of transgender in addition to already available options of male/female in the respective forms. In this connection, the Ministry of Social Justice & Empowerment has also illuminated that to avoid any confusion and to provide the identity to transgender persons, the column of Sex in birth and death reporting form should have three options i.e. Male/ Female/Transgender.

3. In view of the above, you are requested to revise the birth, death and still birth reporting forms (No. 1, 2 & 3) and add an option against column Sex (Enter Male/Female/Transgender). Similarly in birth and death certificate format i.e. form No. 5 & 6, the Sex as mentioned in respective reporting form should be entered against column Sex in the relevant certificate.

4. In this connection, necessary permission as required under Section 30(1) of the Registration of Births and Deaths Act, 1969 is given with the request to revise the respective reporting forms. Necessary action may kindly be taken on priority basis and this office may be appraised about the initiatives taken.

(P.A. Mini)

Deputy Registrar General, CRS

To

1. The Chief Registrar of Births and Deaths of all States/UTs
2. All Directorates of Census Operations

प्रत्येक जन्म एवम् मृत्यु का पंजीकरण सुनिश्चित करें/
"Ensure Registration of Every Birth and Death"